

Professori, OTT Juha Raitio
Raaseporintie 2 D
00900 Helsinki
puh. 050-5315496

Talousvaliokunta
Eduskunta

Helsinki 28.4.2026

Lausunto (HE 44/2026 vp.)

1. Tehtävänanto

Talousvaliokunnassa on käsiteltävänä keskiviikkona 29.4.2026 klo. 12 asia HE 44/2026 vp, eli Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta. Minulta on pyydetty kirjallista asiantuntijalausuntoa kyseiseen istuntoon sekä puheenvuoroa. Esityksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että alkoholijuomien pientuottajien ulosmyyntioikeuksia laajennettaisiin. Samalla voimassa olevan lain mukaiset tilaviini- ja käsityöläisolutoikkeukset kumottaisiin. Jatkossa laissa määriteltäisiin yksi paikallisia pientuottajia koskeva poikkeus valmistuspaikalta tapahtuvaan alkoholijuomien ulosmyyntiin.

Käsillä oleva hallituksen esitys on asianmukaisesti notifioitu direktiivin 2015/1535 edellyttämällä tavalla joulukuussa 2025 ja menettelyn yhteydessä Espanja esitti kommentteja pientuottajien vuosituotannon raja-arvon asettamisesta 100000 litraan puhdasta alkoholia ja sittemmin tähän liittyen hallituksen esitykseen on lisätty perusteluja. Ehdotus on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille myös palveludirektiivin 123/2006/EY mukaisessa ilmoitusmenettelyssä, koska tietyn toiminnan aloittaminen sallitaan vain tietyille palveluntarjoajille. Hallituksen esityksessä on siten asianmukaisesti huomioitu siihen liittyvät EU-oikeudelliset ilmoittamisvelvoitteet. Esitän

seuraavassa lähinnä sisällöllisiä EU-oikeudellisia huomioita käsillä olevasta hallituksen esityksestä 44/2026 vp.

2. Tilaviinejä ja käsityöläisöluita koskevan poikkeuksen muuttamisesta ja huomioita alkoholimarkkinoiden vapauttamisesta

Alkoholilain 17 §:ssä on säännös, joka sallii tilaviinien ja käsityöläisöluiden vähittäismyyntin muualla kuin Alkossa seuraavasti:

Tilaviinin ja käsityöläisölun vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen.

Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös alkoholijuomia, jotka ovat käymisteitse valmistettuja alle 8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä tai muulla tavoin valmistettuna alle 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä.

Tilaviinin ja käsityöläisölun määritelmät löytyvät alkoholilain 3 §:stä seuraavasti:

Tässä laissa tarkoitetaan:

14)

tilaviinillä oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa valmistuspaikassa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 100 000 litraa ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistuspaikoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa;

15)

käsityöläisölulla oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia;

Nämä tilaviiniä ja käsityöläisöluita koskevat määritelmät esitetään nyt kumottavaksi ja tilalle esitetään seuraavaa säännöstä:

17 § Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Käymisteitse valmistetun enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän ja muulla tavoin valmistetun

enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa, ja se myönnetään:

Muuttamaton osa säädöstekstistä on jätetty pois

4) alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen tai välittömään läheisyyteen valmistusluvan haltijalle.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu valmistusluvan haltija, jonka vuosituotanto **ei ylitä 100 000 litraa** alkoholijuomia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna, saa lisäksi myydä kyseisessä valmistuspaikassa käymisteitse valmistamiaan **enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia** etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistamiaan **enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia** etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia kalenterivuoden aikana **enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna**. Edellytyksenä on, että **tyypillinen osa tuotannosta** tapahtuu valmistuspaikassa. Tyypillisenä osana tuotantoa ei pidetä alkoholijuomien astiointia, sekoittamista, laimentamista, suodattamista tai muuta vastaavaa yksinkertaista käsittelyä. Alkoholijuomien valmistaja saa harjoittaa käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyyntiä **vain yhdessä muista alkoholijuomien valmistajista fyysisesti erillään sijaitsevassa valmistuspaikassa**.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Olennaista on mielestäni huomioida se muutos, että Alkon vähittäismyyntimonopolista tehtyä ns. tilaviinipoikkeusta esitetään muutettavaksi niin, ettei alkoholipitoisuus myytävälle tuotteille rajoitu 13 tilavuusprosenttiin alkoholia (tilaviinit) tai 12 tilavuusprosenttiin (käsityöläisolut), vaan yksittäisestä valmistuspaikan läheisyydessä olevasta myyntipaikasta saa myydä myös näitä väkevämpiä alkoholituotteita, esimerkiksi viskiä tai likööriä. Hallituksen esityksessä tuodaan esiin se, että kun ulosmyyntiraja on 25000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa, niin mitä väkevämpää alkoholi on, sitä vähemmän sitä saa myydä. Esityksessä lähdetään siitä, että ulosmyyntiraja on niin alhainen, ettei se vaikuta Alkon asemaan monopolina. Tästä seikasta ei ole kovinkaan perusteellista analyysiä esimerkiksi sillä perusteella, että missä määrin mahdollinen vahvempien alkoholijuomien, eli esimerkiksi vodkan tai viskin tuottaminen ja myyminen valmistuspaikan yhteydessä, vaikuttaisi kansanterveyteen alueellisesti tämän myyntipaikan lähellä. Nimittäin Alkon jakeluverkko on kansanterveyden suojelemiseksi tarkoituksella melko harva, eli 360 Alkon liikettä koko maassa (HE 44/2026 vp, s. 16), ja niistä on voinut ostaa väkevämpiä alkoholituotteita. Aikaisemmin tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeus koski kuitenkin vielä melko mietoja alkoholijuomia verrattuna vaikkapa viskeihin. Ehkä ainakin yksi selitys tälle saattaa olla se, että hallituksen esityksen mukaan vuonna 2024 alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen myönnettyissä vähittäismyyntipaikoissa myytiin vain noin 770000 litraa alkoholijuomia, mikä on varsin marginaalinen 0,1 %:n osuus alkoholin kokonaismyynnistä Suomessa. Tällä hetkellä toiminta markkinoilla on pienimuotoista, sillä alkoholijuomia valmistavia yrityksiä oli 2024 vain 184 ja hallituksen esityksessä arvioidaan, ettei uusia toimijoita tule merkittävästi alalle lisää (HE

44/2026 vp., s. 21).

Vaikka 25000 litran ulosmyyntiraja on hallituksen esityksessä mielletty melko vaatimattomaksi, herää kuitenkin kysymys siitä, missä määrin kansanterveyden suojeluun vaikuttaa vaihteittaisesti osauudistuksin toteutettu alkoholin jakelun vapauttaminen. Esimerkiksi noin 6300 jakelupisteessä (päivittäistavarakaupat) saa myydä käymisen avulla valmistettuja vähemmän kuin 8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia ja muulla tavoin valmistettuja vähemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia (HE 7/2024 vp.). Nyt käsillä olevassa lakiesityksessä HE 44/2026 vp tarkastelun kohteena on yli näiden 8/5,5 tilavuusprosenttia sisältävien kotimaisten alkoholituotteiden vähittäismyynti, joka on poikkeus Alkon vähittäismyyntimonopolista. Sinänsä Alkon vähittäismyyntimonopoli voidaan EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön¹ perusteella katsoa SEUT 37 artiklan mukaiseksi ja sallituksi, mutta sen taustalla tulee olla uskottavasti kansanterveyden suojeleminen. Tämä seikka tuodaan esiin myös hallituksen esityksen perusteluissa (HE 44/2026 vp, s. 18). Eduskuntakäsittelyn aikana olisi mielestäni aiheellista pohtia hallituksen esitystä tarkemmin sitä, mikä merkitys kansanterveyden kannalta on 25000 litran ulosmyyntirajalla silloin, kun tarkastellaan eri alkoholituotteita, eli esimerkiksi käsityöläisoluta (12 %), tilaviinejä (13 %) tai viskiä (40 %). On luultavaa, että alkoholiprosentilla on vaikutus juoman käyttöön, esimerkiksi marjoista tehtyä tilaviiniä tuskin nautitaan samoin kuin vaikkapa viskiä.

Kun hallituksen esityksessä HE 131/2025 vp alkoholin etämyynnin sallittavuudesta on esitetty säädettäväksi selkeästi lailla, niin kenties nyt käsillä oleva esitys pyrkii luomaan tasapainoa sen suhteen, että etämyynnin kautta voidaan hankkia toisista jäsenvaltioista väkeviäkin alkoholijuomia, esimerkiksi viskiä (enintään 80 tilavuusprosenttista alkoholia, HE 44/2026 vp, s. 29). Etämyynti on todettu sallituksi hiljattain 3.9.2025 julkaistussa törkeää alkoholirikosta koskeneessa KKO:n ratkaisussa KKO:2025:71, joten tässä suhteessa lakia on aiheellista selkeyttää vastaamaan sekä KKO:n että EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä² omaksuttua tulkintaa. Toimitusmyynti ei näiltä valmistuspaikoilta myytäviin alkoholituotteisiin kuitenkaan ulotu, mikä mielestäni voidaan nähdä perusteltuna kansanterveydellisten intressien ja Alkon

¹ Ks. esim. C-189/95 Franzén, ECLI:EU:C:1997:504.

² Ks. esim. C-596/23 Pohjanri, ECLI:EU:C:2024:1044.

vähittäismyyntimonopolin vuoksi. Vaikka etämyynillä hankittu alkoholi voidaan toimittaa ostajan haluamaan paikkaan, niin toisaalta logistisista syistä toimitus kestää ja siksi kotimaisen vähittäismyyntipoikkeuksen alaan kuuluvan valmistuspaikalta myytävän alkoholin toimitusmyynnin kieltäminen ei ole tulkintani mukaan suhteellisuusperiaatteen vastaista (ks. HE 44/2026 vp., s. 39). Asiaan vaikuttaa myös se, että valmistuspaikan yhteydessä myytävän alkoholin valikoima on suppeampi kuin tavanomaisessa vähittäismyyntissä ja näin ollen ei ole tarkoitus luoda laajamittaista vähittäismyyntikanavaa Alkon rinnalle (HE 44/2026 vp, s. 30, 39). On huomattava, että toimitusmyynnin tietty epäsymmetrisyys ei perustuslakivaliokunnan mukaan muodostu lain säätämisjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta koskevan tulkinnan kanssa (PeVL 1/2026, s. 3). Lisäksi hallituksen esityksessä tuodaan esiin, että Ruotsissa on tehty vastaava uudistus, jossa väkeviä alkoholituotteita voidaan myös ostaa tiloilta tai muista valmistuspaikoista ja niin, ettei kotiinkuljetus ole mahdollista (HE 44/2026 vp., s. 33).

Sinänsä Ruotsin osalta voidaan huomioda, että siellä on oikeuskirjallisuudessa³ suhtauduttu varsin kriittisesti SEUT 37 artiklan olemassaoloon ja samalla sen mahdollistamaan Systembolagetin alkoholin vähittäismyyntimonopoliin. En voi kaikilta osin yhtyä tähän kritiikkiin, sillä näen Suomen osalta etenkin väkevän alkoholin jakelukanavan hajanaisuuden ja jakelupisteiden vähäisyyden perusteltuna kansanterveyteen ja yleiseen järjestykseen perustuvien syiden. Tämä toteutuu Alkon vähittäismyyntimonopolin avulla. On huomattava, että Suomen osalta on todettu erityinen kansanterveyden suojelun tarve esimerkiksi Ahokainen ja Leppik-tapauksessa⁴ 20 vuotta sitten. Ei ole näyttöä siitä, että suomalaisten alkoholinkäytössä olisi tapahtunut siinä määrin olennainen muutos kahdessa vuosikymmenessä, joka asettaisi tarpeen arvioida, onko perusteltua muuttaa kansanterveyden suojaamisen tasoa. Sinänsä vaikuttaa nyt käsillä olevan hallituksen esityksen 44/2026 vp perusteella siltä, ettei tässäkään esityksessä haluta kyseenalaistaa tarvetta Alkon vähittäismyyntimonopolille. Hallituksen esityksessä todetaan aivan oikein, että SEUT 37 artikla sallii vähittäismyyntimonopolin olemassaolon ja että kynnys monopolin haastamiselle olisi

³ Ks. Butler, Graham: State Monopolies and the Free Movement of Goods in EU Law: Getting Beyond Obscure Clarity, *Legal Issues of Economic Integration* 48, no. 3, 2021, s. 285-308, etenkin s. 287, 288, 305-307. Hänen johtopäätöksensä on se, että SEUT 37 artikla tulisi kumota ja arvioida valtiollisten monopolien toimintaa SEUT 34-36 artikloiden nojalla.

⁴ Ks. C-434/04 Ahokainen ja Leppik, ECLI:EU:C:2006:609.

EU-oikeuden näkökulmasta todennäköisesti korkea (ks. esim. HE 44/2026 vp., s. 16-18).

Ruotsissa tilaviinien osalta on säädetty, että niitä voidaan valmistaa myös rypäleistä. Samaa ehdotetaan nyt Suomeen. Nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä 44/2026 vp huomiotani kiinnittää erityisesti seuraava kohta sivulla 14:

Voimassa olevan lain mukaisissa tilaviinin ja käsityöläisluen määritelmässä luetellaan esimerkiksi sallitut ainesosat, joita tuotteessa voi käyttää, eli esimerkiksi tilaviinipoikkeus **ei nykyisellään koske rypäleistä valmistettuja viinejä**. Jatkossa tilaviinin valmistajat voisivat myydä ulos tuotantopaikoilta myös rypäleviinejä. Koska Suomi ei kuulu EU:n viinintuottajamaihin, täällä valmistettua rypäleviiniä ei saa EU-lainsäädännöstä johtuen kutsua viiniksi, vaan kyseisiä alkoholijuomia on kutsuttava esimerkiksi viinirypäleistä käymisteitse valmistetuksi miedoksi alkoholijuomaksi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy kuitenkin kirjaus Suomen hakeutumisesta EU:n viinintuottajamaiden luetteloon. **Kyseisen hankkeen valmistelu on vireillä maa- ja metsätalousministeriössä**. Esitys ei asettaisi ulkomaisia toimijoita kotimaisia heikompaan asemaan, sillä ulkomaiset toimijat saisivat myydä tuotteitaan eduskunnassa käsittelyssä olevan lakiesityksen mukaisessa etämyyntimenettelyssä (HE 131/2025).

Rypäleistä valmistettu alkoholijuoma ei ole määritelmällisesti ollut tilaviiniä, joka on marjoista tai hedelmistä valmistettua, joten hallituksen esityksessä HE 44/2026 vp (s. 7-9, 40) esitellyt tilaviinipoikkeusta koskevat kansalliset oikeustapaukset KKO:2000:18, KHO:2003:14 ja KKO:2018:49 sekä EU-tuomioistuimen Visnapuu-ratkaisu⁵ eivät määritelmällisesti sovellu uudistukseen, jossa Suomessa tuotettaisiin rypäleviiniä. Helsingin hovioikeus tulkitsi ratkaisussaan R 12/2908, etteivät kotimaiset marja- ja hedelmäviinit tuoteryhmänä kilpaile perinteisten rypäleviinien kanssa, mitä pidän perusteltuna tulkintana. Tässä katsannossa tulkitsen, ettei nyt käsillä oleva hallituksen esitys voi esittää oikeuskäytäntöä sen tueksi, että aikanaan sinänsä sallituksi todettua tilaviinipoikkeusta voitaisiin laajentaa niin, että se koskisi myös perinteisiä rypäleviinejä. Etämyynnin salliminen ei nimittäin vastaa kysymykseen, miksei mistä tahansa jäsenvaltiosta tuotettua rypäleviiniä voitaisi myydä suomalaisen rypäleviinin valmistuspaikassa. Aikaisemmalla tilaviinipoikkeuksella tätä ei aivan suoraan voida perustella, mutta kenties sillä on merkitystä, että tällainen suomalainen rypäleviinituotanto olisi todennäköisesti hyvin pienimuotoista mm. ilmastoomme liittyvistä syistä ja sillä, että Ruotsissa vaikuttaa olevan sallittu vastaava järjestely. Tällä lakiehdotuksella ei ole tarkoitus luoda Alkon

⁵ Ks. C-198/14 Visnapuu, ECLI:EU:C:2015:403.

rinnalle samankaltaista laajamittaista jakelukanavaa, sillä valmistuspaikkojen vähittäismyymälät ovat valikoimiltaan suppeita ja toimitusmyynti ei ole sallittua. Vaikuttaa siltä, ettei tätä rypäleviiniä koskevaa uudistusta ole notifioitu komissiolle direktiivin 2015/1535 edellyttämällä tavalla joulukuussa 2025, koska tuo notifiointi koski tätä nyt käsillä olevaa hallituksen esitystä 44/2026 vp ja suomalaisesta rypäleviinistä on hallituksen esitys vasta valmisteilla (HE 44/2026 vp., s. 4).

3. Huomioita valmistuspaikalla myydyn alkoholin valvonnasta ja 100000 litran vuosituotantorajasta

Viranomaisten tulisi kyetä valvomaan sitä, ettei valmistusluvan haltijan vuosituotanto ylitä 100000 litraa alkoholijuomia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna ja ettei ulosmyynti ylitä vuodessa 25000 litraa puhtaaksi alkoholiksi muutettuna (yli 8/5,5 tilavuusprosenttiset alkoholituotteet). Valmistuslupa on valmistuspaikkakohtainen, eli yhdessä alkoholijuomia valmistavalla yrityksellä voi olla useampi valmistuslupa. Hallituksen esityksessä todetaan (s. 23), että valmistajien vuosituotanto- ja ulosmyyntirajan laskemisen seuranta ”voisi käytännössä olla jossakin määrin haastavaa”, kun laskenta tapahtuisi puhtaan alkoholin määräksi muutettuna. Vuosituotantoraja saattaa ylittyä kesken vuoden. Valmistuspaikkoja on tällä hetkellä 215, joista 117 paikassa harjoitetaan ulosmyyntiä. Jos nyt käsillä oleva uudistus tulee voimaan, valmistus- ja ulosmyyntipaikkojen määrä todennäköisesti lisääntyy. Kuitenkaan valvoville viranomaisille ei ehdoteta lisättäväksi määrärahoja valvontaan. Lakiehdotuksesta heijastuu markkinoiden vapauttamisen korostaminen pikemminkin kuin markkinoiden valvonnan tehokkuus, mikä on toki poliittinen valinta. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että kaikissa tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevissa asiayhteyksissä on otettava oikeudellisessa harkinnassa huomioon markkinoiden vapauttaminen, jota ilmentää esimerkiksi SEUT 34 ja 36 artiklat sekä samalla markkinoiden valvontaan ja tavarakaupan oikeutettuun rajoittamiseen liittyvä SEUT 36 artikla.

Hallituksen esityksessä esitetään perustellusti, että tyypillinen osa tuotannosta tapahtuu valmistuspaikassa. Tyypillisenä osana tuotantoa ei pidetä alkoholijuomien astiointia, sekoittamista, laimentamista, suodattamista tai muuta vastaavaa yksinkertaista käsittelyä. Tällä on tarkoituksena varmistaa, ettei esimerkiksi pelkästään muualta tuotu alkoholi, jota vain

pullotettaisiin ”valmistuspaikassa” olisi keino kiertää lain tarkoitusta tukea pienpanimoita ja muita aidosti alkoholituotetta valmistavia yrittäjiä. Tätäkin tulee kyetä valvomaan. Lakiesityksen perusteluissa on annettu myös osviittaa mielestäni aivan riittävästi sen suhteen, milloin vähittäismyynti tapahtuu ”valmistuspaikan yhteydessä tai sen välittömässä läheisyydessä”. Käytännön kannalta olosuhteet voivat vaihdella paljonkin läheisyysvaatimuksen osalta maalla ja kaupungeissa, joten tapauskohtaisen harkinnan salliminen valvontaviranomaisille ilman tarkkoja metrimääriä on perusteltua (HE 44/2026 vp. s. 38).

Vuosituotantoraja 100000 litraa on määrällinen rajoitus, joka voi sinänsä olla sallittavissa juuri SEUT 36 artiklaan liittyvien rajoitusperusteiden ja myös oikeuskäytännössä syntyneiden yleiseen etuun liittyvien pakottavien syiden perusteella. Tässä erityisesti kansanterveyteen liittyvät syyt voidaan nähdä taustana. Samoin ne ovat taustana sille, ettei toimitusmyynti näiltä valmistuspaikoilta ole esitetty sallittavaksi. Tämä johtaa siihen, ettei ole haluttu luoda Alkolle rinnasteista laajan valikoiman jakelukanavaa. Ehdotettu vuosituotantoraja on sen verran matala, että se koskee käytännössä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Mikä olisi kansanterveyden, yleisen järjestyksen tai muiden yleiseen etuun liittyvien syiden osalta asianmukainen vuosituotanto- tai ulosmyyntiraja vaatii oikeudellisesta analyysistä erilliset vaikutusarvionsa ja lopulta kyse on poliittisesta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Tässä hallituksen esityksessä todetaankin selkeästi, että poliittisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella on päädytty ehdotettuun 100000 litran vuosituotantorajaan (HE 44/2026 vp., s. 32). Tämä on linjassa aikaisemman sääntelyn kanssa, koska tilaviinin myynti on ollut sallittua toimijoille, joiden vuosituotanto ei ylitä 100000 litraa, eli tässä suhteessa ei ole mitään radikaalia muutosta esitetty. Yhdyn siihen lausuntopalautteessa esitettyyn huomioon, että vaikutusarvioiden laadintaan vaikeuttaa se, että näitä alkoholilakiin tehtäviä uudistuksia tehdään osittaisuudistuksia ”pala palalta”, jolloin kokonaiskuvan saavuttaminen lopullisesta alkoholimarkkinan vapauttamisasteesta on vaikeaa (HE 44/2026 vp., s. 34, 39).

Helsingissä 28.4.2026

Juha Raitio